

**Marmara Bölgesi Balıkçılık Sektöründe Faaliyet Gösteren İşçu
Kooperatiflerinin Mevcut Durumu ve Örgütlenme Yapıları****Kadir DOĞAN**

İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Ordu Cad. No.200 Laleli/İstanbul

* Sorumlu yazar: Tel: +90 212 455 57 00
E-posta: kadogan@istanbul.edu.trGeliş Tarihi: 17.06.2014
Kabul Tarihi: 28.05.2015**Abstract****Present Status and Occupational Organization Structures of Freshwater Fisheries Cooperatives
Operated in the Marmara Region**

In the fisheries sector, fisheries cooperatives have an effective role and contribution in each stage of fisheries production obtained by capture. Cooperatives are generally established by the economically poorer people for being successful against bigger economical power elites and making an economical contribution to the national economy. In this study, structures, point of views to the fisheries, production operations, problems and organizations of the fisheries cooperatives established for the aim of inland capture fisheries in the Marmara Region (provinces of Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ and Yalova) were investigated. Basic data used in this study were obtained from the related provincial directorates of the Turkish Ministry of Food, Agriculture and Livestock. Marmara Region takes the first place with a total of 163 cooperatives and a 29% share among the regional distribution of all fisheries cooperatives operated in Turkey. Survey forms prepared in the direction of the goal of the study were filled in by making phone calls with the cooperative directors or sent via mail to their addresses and hence raw data were collected. According to the results of this study, it was determined that there is a total of 36 inland capture fisheries cooperatives that were established and still operates in the provinces of the Marmara Region and 2177 fisherman are actively members of these cooperatives. In the provincial distribution of the cooperatives, Edirne takes the first place with a share of 33.3 % and Sakarya and Tekirdağ takes the last place with 2,8 % each. Because of unsuitable fishing areas, no inland capture fisheries cooperatives were detected in İstanbul, Kırklareli, Kocaeli and Yalova provinces. It was also observed that the previously established cooperative in Bilecik province has a tendency of shut down its operations in the recent time.

Keywords: Marmara Region, inland capture fisheries, fisheries cooperatives, fisherman organizations.**Özet**

Balıkçılık sektöründe avcılık yoluyla elde edilen üretimin her aşamasında su ürünleri kooperatiflerinin etkin rolü ve katkısı bulunmaktadır. Kooperatifler genelde ekonomik bakımdan kişilerin bir araya gelerek daha büyük ekonomik güçler karşısında başarılı olmak ve ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Bu çalışmada, Marmara Bölgesi (Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova illerinde) içsularda avcılık amacıyla kurulmuş bulunan su ürünleri kooperatiflerinin yapısı, balıkçılığa bakış açıları, üretim faaliyetleri, sorunları ve örgütlenme yapıları araştırılmıştır. Bu çalışmanın temel verileri Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili İl müdürlüklerinden temin edilmiştir. Türkiye'de faaliyet gösteren su ürünleri kooperatiflerinin %29,0'luk bir pay ile ilk sırada Marmara Bölgesi (163) yer almaktadır. Bu kooperatiflerin %22,1'i (36 adet) işçu, %77,9'u (127 adet) denizde avcılık faaliyetinde bulunmaktadır. Çalışmanın amacına yönelik olarak hazırla-

nan anket formları kooperatif yöneticileriyle telefon ya da posta yolu ile adreslerine gönderilerek ham verilere ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Marmara Bölgesi'ndeki illerde kurulmuş ve faaliyetine devam eden içsularda toplam 36 kooperatif ve bu kooperatiflere ortak 2177 adet balıkçının faaliyet gösterdiği belirlenmiştir. Kooperatiflerin illere göre dağılımında %33,3'ile ilk sırayı Edirne, son sırayı ise %2.8 ile Sakarya ve Tekirdağ illeri almaktadır. Avlanma sahalarının uygun olmaması nedeniyle İstanbul, Kırklareli, Kocaeli ve Yalova illerindeki içsularda faaliyet gösteren kooperatif tespit edilememiştir. Bilecik ilinde ise önceden kurulmuş olan kooperatif faaliyetini son dönemlerde durdurma eğiliminde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Marmara Bölgesi, içsular balıkçılığı, su ürünleri kooperatifleri, balıkçı örgütleri.

Giriş

Balıkçılık sektöründe avcılık yoluyla elde edilen üretimin her aşamasında su ürünleri kooperatiflerinin etkin rolü bulunmaktadır. Türkiye'de toplam su ürünleri üretimi 2013 yılı verilerine göre 607515 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin %61,6'sı (374121 ton) avcılık, %38.4'ü (233394 ton) yetiştiricilik yoluyla elde edilmiştir (TÜİK, 2013). Avcılık yoluyla elde edilen ürün deniz ve içsularda su ürünleri kooperatifi adı altında örgütlenen balıkçılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Kooperatifler genelde ekonomik bakımdan kişilerin bir araya gelerek daha büyük ekonomik güçler karşısında başarılı olmak ve ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Ülkemizde değişik konularda faaliyet gösteren 13069 tarım kooperatifi ve bu kooperatiflerin de 4379131 ortağı bulunmaktadır (Anonim, 2014). Türkiye'de 1973 yılında 133 su ürünleri kooperatifi ve 4 su ürünleri kooperatif birliği mevcutken, bu sayı 1980 yılında 227 su ürünleri kooperatifi, 6 kooperatif birliği ve 14750 ortağa (Anonim, 1982), 1989 yılında ise 421 kooperatif, 8 kooperatif birliğine ulaşmıştır (Çıkın ve Elbek 1991), Kooperatif sayısı yıllar itibari ile giderek artmaya devam etmiş ve 2009 yılında 522 âdete ve 29198 ortağa, 14 kooperatif bölge birliğine ve 1 kooperatif merkez birliğine ulaşmıştır (Doğan ve Timur, 2010). Kooperatif sayısı 2013 yılı sonu itibariyle 572 kooperatif, 16 kooperatif bölge birliğine ve ortak sayısı ise 31070'e yükselmiştir (Anonim, 2014). Kooperatif ve koope-

ratiflere ortak balıkçı sayısı 2014 yılı sonu itibariyle azalış eğilimine girmiş ve kooperatif sayısı 559, ortak sayısı ise 29997'a gerilemiştir (Anonim, 2015). Türkiye'de 1973 yılından günümüze kadar yıllar itibariyle su ürünleri kooperatiflerinin sayısal değişimi Şekil 1'de verilmiştir.

Su ürünleri kooperatiflerinin %36'sı içsularda %64'ü denizde avcılık faaliyetinde bulunmaktadırlar. Türkiye su ürünleri üretim potansiyeli bakımından zengin bir durumda olmasına rağmen elde edilen yıllık toplam tatlısu ürünleri miktarı 35074,4 ton olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2013). Bu üretimde Doğu Anadolu Bölgesi 11578,3 ton ve %33.0'lük oranla ilk sırayı almaktadır. Marmara Bölgesi ise 7955,8 ton üretim ve %22.7'lik bir oranla içsu balıkçılık sektöründe önemli bir konuma sahiptir. İçsu avcılığında balıkçı kooperatifleri aktif olarak yer almaktadır.

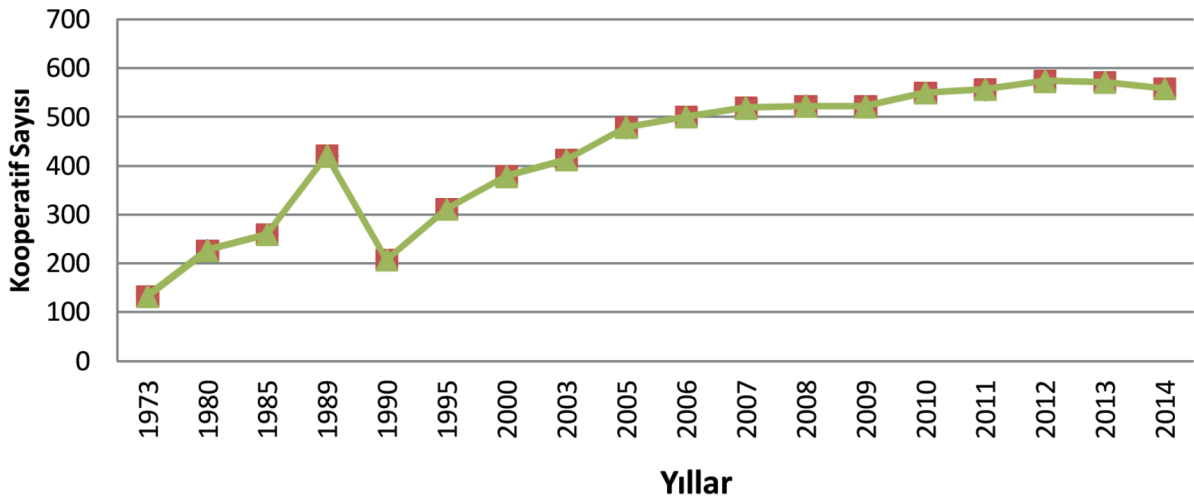
Marmara Bölgesi'ndeki tatlısu kaynakları küçük ölçekli olmalarına rağmen, üretim bakımından zengin bir potansiyele sahiptir. Sakarya, Ergene, Susurluk, Meriç ve Biga Çayı bölgedeki başlıca akarsulardır. Bölge'de irili ufaklı birçok doğal ve yapay göl bulunmaktadır. Akgöl, Büyükçekmece Gölü, Küçükçekmece Gölü, Durusu Gölü, İznik Gölü, Sapanca Gölü, Uluabat Gölü, Gala Gölü ve Manyas Gölü bölgenin en önemli gölleridir (Munzur ve Ünver, 1983). Bunların dışında sulama amaçlı birçok baraj gölü ve göleti de bulunmaktadır. Buyeni yapılan baraj ve göletler su ürünleri

üretimi açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Bölge gölleriyle ilgili içsular balıkçılığı, balıkçılık sektöründe faaliyet gösteren içsu kooperatifleri ve balıkçıların sosyal durumlarını ortaya koymaya yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bölgenin tamamını kapsayan ilk çalışma (Rahe ve Worthmann, 1986) tarafından yapılmıştır. Çalışmada Marmara Bölgesi içsu ürünlerini geliştirme projesi kapsamında bölgedeki içsulara balıkçılık kaynaklarını ortaya çıkarmak, yapılacak balıkçılıkla ilgili su ürünleri kooperatiflerinin durumlarını geliştirmeye yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Marmara Bölgesi göllerinde avcılık yapan balıkçıların sosyal ve demografik yapılarıyla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar kronolojik olarak; Durusu (Terkos) Gölü'nde avcılık yapan balıkçıların profili (Soylu ve Uzmanoğlu, 2003), Adapazarı Akgöl Gölü'nde balıkçılık yapanların profili (Soylu ve Uzmanoğlu 2004), Sakarya Büyük Akgöl, Taşkısı ve Poyrazlar Göllerinde avcılık yapanların balıkçı profili (Yiğit vd., 2009), Uluabat (Apolyont) Gölü'nde balıkçılık yapan kadın balıkçıların

profili (Özer vd., 2010), İznik Gölü Balıkçılarının sosyo-ekonomik yapısı (Soylu vd., 2004), Manyas Gölü Balıkçılarının sosyo-ekonomik yapısı (Avan ve Soylu 2007), İznik Gölü balıkçıların sosyo-ekonomik analizi (Soylu vd., 2008), İznik Gölünde gümüş balığı avcılığı yapan tekne sahibi balıkçıların sosyo-ekonomik analizleri (Doğan, 2009), Yeni Karpuzlu (İpsala-Edirne) Baraj Gölü balıkçıların sosyo-ekonomik yapısı (Uzmanoğlu ve Soylu 2012) olarak sıralanabilir. Ayrıca Marmara Bölgesi göllerinden Durusu (Terkos) Gölünde (Soylu ve Uzmanoğlu, 2010) yaptığı çalışmada, Durusu Gölü balıkçı işletmelerinde kullanılan üretim faktörlerinin dağılımlarını ve kaynak kullanım etkinliğini tespit etmek, optimum kaynak kullanımını sağlayarak karlılık ve verimliliği yükseltmek için alınabilecek önlemleri belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Bölgede yapılan çalışmalarda farklı il sınırları içerisinde bulunan farklı göllerde avcılık yapan balıkçıların balıkçı profilleri ve balıkçıların sosyo-ekonomik yapılarını ortaya çıkaran çalışmalar yapılmıştır.

Şekil 1. Türkiye su ürünleri kooperatiflerinin yıllara göre sayısal değişimi (Kaynak, GTHB Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kayıtları, BİMER, 2015 06.10.1988 tarih ve 3476 sayılı Kanun 3'üncü Geçici Maddesindeki, "Halen kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatifler ana sözleşmelerini 2 yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Bu hususa riayet etmeyen kooperatifler dağılmış sayılır." hükmü gereği, 25.10.1988-25.10.1990 tarihleri arasında, 1163 sayılı Kanunla değişik 3476 sayılı Kanuna intibak yapmayan su ürünleri kooperatifleri dağılmış sayılarak tüzel kişilikleri sona erdiğinden kooperatif sayısı düşmüştür).

Bu çalışmada Marmara Bölgesi'nde içsularda balıkçılık faaliyetinde bulunmak amacıyla kurulmuş su ürünleri kooperatifleri araştırılmıştır. Çalışmada kooperatiflerin mevcut durumu, illere göre dağılımları, balıkçılık yaptıkları sucul kaynaklar ve kooperatiflerin karşılaştıkları sorunlar ve üst örgütlenme yapıları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, bölgedeki balıkçı kooperatifleri için temel teşkil edebilecek referans bilgileri ve bölge için ileride daha kapsamlı çalışmalar yapılmasını özendircektir.

Materyal ve Metot

Bu çalışmanın materyalini, Marmara Bölgesinde (Şekil 2); Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova illerindeki tatlı su kaynaklarında avcılık amacıyla kurulmuş ve halen faaliyetlerini sürdüren su ürünleri kooperatiflerine ait dokümantasyon bilgileri oluşturmaktadır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdürlüklerinden elde edilen bu bilgiler doğrultusunda kooperatif başkanları ile yapılan telefon görüşmeleri sonucu, hazırlanan anket formları gönderilmiş ve hazırlanan standart bilgi kayıt formlarına aktarılmıştır. Anketler, Ocak-Nisan 2014 tarihleri arasında, aktif olarak faaliyetine devam eden su ürünleri kooperatifleri ile yürütülmüştür.

Çalışma için hazırlanan anket formu, içsu kooperatiflerinin genel özelliklerini, avcılık faaliyetlerini, avcılık yaptıkları göl, gölet, baraj ve nehirlerin kira bedellerini, örgütlenme yapılarını, avladıkları ürünlerin pazarlama ve satış durumlarını, kooperatiflerin ve balıkçıların sorunlarını ortaya çıkarmak için toplam 24 adet soru içermektedir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında Microsoft Excel XP yazılımında düzenlenmiş ve bu programda analizler yapılmıştır.

Şekil 2. Araştırmanın yürütüldüğü Marmara Bölgesini içeren iller.

Bulgular

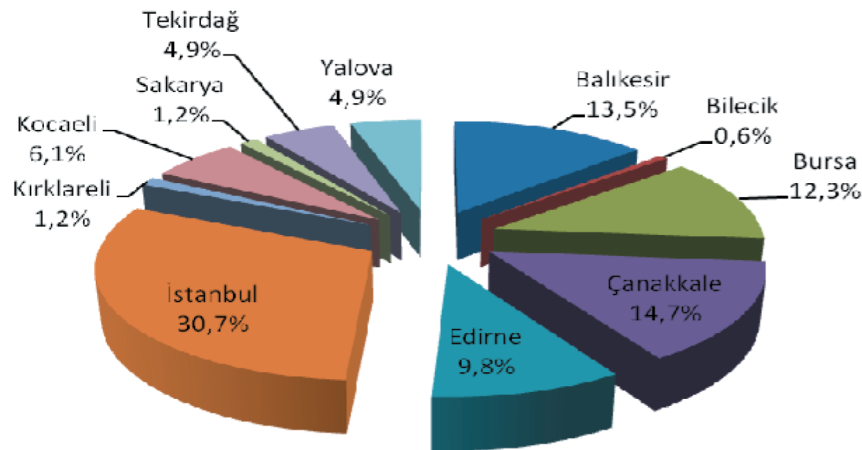
Elde edilen bulgulara göre bölgede 36 adet içsu, 127 adet denizde olmak üzere; toplam 163 adet su ürünleri kooperatifinin faal olduğu saptanmıştır. Marmara Bölgesi su ürünleri kooperatiflerinin içsu ve deniz kooperatif ve ortak sayılarının illere göre dağılımları Tablo 1 de verilmiştir.

Su ürünleri kooperatiflerinin toplamda

illere göre sayısal ve oransal dağılımları sırasıyla; İstanbul 50 adet (%30.7), Çanakkale 24 adet (%14.7), Balıkesir 22 adet (%13.5), Bursa 20 adet (%12.3), Edirne 16 adet (%9.8), Kocaeli 10 adet (%6.1), Yalova ve Tekirdağ 8 adet (%4.9), Kırklareli ve Sakarya 2 adet (%1.2) ve Bilecik bir adet kooperatifin (%0.7) faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir (Şekil 3).

Tablo 1. Marmara Bölgesi su ürünleri kooperatiflerinin illere göre dağılımı (Ocak 2014)

İli	İçsu Kooperatifleri				Deniz Kooperatifleri				Toplam	
	Sayı	%	Ortak	%	Sayı	%	Ortak	%	Sayı	Ortak
Balıkesir	8	22,2	340	15,6	14	11,0	663	8,8	22	1003
Bilecik	1	2,8	26	1,2	0	0	0	0	1	26
Bursa	8	22,2	714	32,8	12	9,4	386	5,1	20	1100
Çanakkale	5	13,9	123	5,6	19	15,0	663	8,8	24	786
Edirne	12	33,3	889	40,8	4	3,1	132	1,7	16	1021
İstanbul	0	0	0	0	50	39,4	4049	53,4	50	4049
Kırklareli	0	0	0	0	2	1,6	179	2,4	2	179
Kocaeli	0	0	0	0	10	7,9	614	8,1	10	614
Sakarya	1	2,8	46	2,1	1	0,8	182	2,4	2	228
Tekirdağ	1	2,8	39	1,9	7	5,5	355	4,7	8	394
Yalova	0	0	0	0	8	6,3	346	4,6	8	346
Toplam	36	100	2177	100	127	100	7569	100	163	9746

Şekil 3. Marmara Bölgesi su ürünleri kooperatiflerinin illere göre oransal dağılımı.

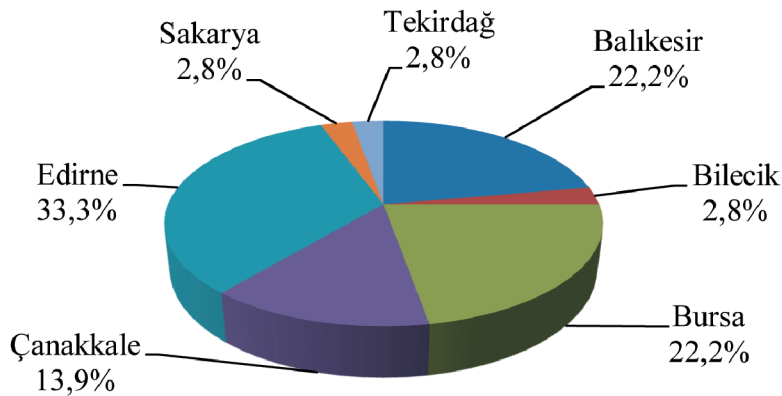
İçsu balıkçılık kaynaklarının uygun olmaması nedeniyle İstanbul, Kırklareli, Kocaeli ve Yalova illerinde içsularda faaliyet gösteren kooperatif tespit edilememiştir. Tablo 1'den görüldüğü gibi içsu potansiyeli bakımdan uygun olan illerde içsu kooperatifleri sayısal olarak daha fazla bulunmuştur. Marmara Bölgesi illeri içerisinde 12 (%33.3) içsu kooperatifi ile Edirne ilk sırayı almaktadır. Bu ilimizi 8 (%22.2) Balıkesir ve Bursa 5 (%13.9) Çanakkale, birer (2.8) kooperatif ile de Bilecik, Sakarya ve Tekirdağ illeri takip etmektedir (Şekil 4).

Marmara Bölgesi içsu kooperatifleri arasında Edirne İli 12 kooperatif ve 889 ortak balıkçısıyla ilk sırada yer almaktadır. Bu ili 8 kooperatif ve 714 ortak balıkçısıyla Bursa, 8 kooperatif ve kooperatife ortak olan 340 balıkçısıyla Balıkesir, 5 kooperatif ve 123 balıkçısıyla Çanakkale takip etmektedir. Sakarya, Tekirdağ ve Bilecik illeri birer kooperatif ile son sırada yer almaktadır. Bu illerimizdeki kooperatiflerden Sakarya'da olan kooperatif 46 ortaklı, Tekirdağ ilindeki kooperatif 39 ortaklı ve Bilecik ilindeki kooperatif ise 26 balıkçı ortağıyla faaliyet gösterdiği belirlenmiştir Marmara Bölgesi illerinden İstanbul, Kırklareli, Kocaeli ve Yalova illerinde iç sularda faaliyet gösteren kooperatif tespit edilememiştir (Tablo 1).

Bölgede kuruluşu en eski olan kooperatif; 1968 yılında, Bursa'da faaliyete başlayan 50 ortaklı '*S.S. Çakırca Köyü Su Ürünleri Kooperatifidir*'. Bu kooperatif İznik Gölünde balıkçılık faaliyetini sürdürmek için kurulmuş ve kurulduğu günden günümüze kadar varlığını koruyabilmiştir. En yeni kurulan kooperatifler ise 2013 yılında Bursa ve Edirne'de "*S.S. Mustafakemalpaşa Merkez Su Ürünleri Kooperatifi*" ve "*S.S. Karayusuflu Köyü Su Ürünleri Kooperatifidir*". Bölgedeki kooperatifler içerisinde en fazla ortak, 470 ortak ile '*S.S. Gölyazı Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi*' ve 142 ortak ile '*S.S. Bereketli Köyü Su Ürünleri Kooperatifidir*'.

Marmara Bölgesinde farklı sucul kaynaklardaki ekonomik balık türlerinin avcılığı için faaliyet gösteren balıkçı kooperatiflerinin kuruluş tarihleri, yararlandıkları sucul kaynaklar ve sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Edirne il sınırları içerisinde sırasıyla; Meriç Nehri, Tunca Nehri, Gala Gölü, Enez Gölü, Çeltik Gölü, Dalyan Gölü, Pamuklu Gölü, Yenikarpuzlu Barajı, Altın yazı Barajı, Süloğlu Barajı, Sultanköy Barajı, İbriktepe Barajı ve Koyuntepe Barajında kooperatife ortak balıkçılar tarafından yoğun bir avcılık yapılmaktadır. Ayrıca Sultan Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi balıkçılık yapmak

Şekil 4. Marmara Bölgesi içsu kooperatiflerinin illere göre oransal dağılımları.
Kaynak, GTHB, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtları ve anketler

Tablo 2. Marmara Bölgesi içsu kooperatiflerinin illere göre dağılımı ve çalışma alanları

İli	İlçesi	Su Ürünleri Kooperatifinin Adı	Faaliyet Alanı	Kuruluş Tarihi	Ortak Sayısı
Balıkesir	Bandırma	Kuşçenneti Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Manyas Gölü	1998	47
Balıkesir	Bandırma	Gölyaka Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Manyas Gölü	2011	7
Balıkesir	Manyas	Salur Kızıksa Beldeleri Su Ürünleri Kooperatifi	Manyas Gölü	2004	67
Balıkesir	Bandırma	Bereketli Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Manyas Gölü	1990	142
Balıkesir	Manyas	Kızıksa-Aksakal Belde ve Ergili Köyü Su Ürün. Koop.	Manyas Gölü	2012	7
Balıkesir	Merkez	Selimiye, Taşköy, Akçaköy, İnkaya Su Ürünleri Koop.	Çaygören Barajı	2000	28
Balıkesir	Savaştepe	Sarıbeyler Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi	Sarıbeyler Barajı	1998	27
Balıkesir	Sındırgı	Çaygören Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Çaygören Barajı	1994	15
Bilecik	Bozüyük	Çokçapınar Su Ürünleri Kooperatifi	Dodurğa Barajı	1990	26
Bursa	Nilüfer	Gölyazı Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi.	Uluabat Gölü	1990	470
Bursa	Orhangazi	Narlıca, Sölöz, Paşapınar, Heceler, Su Ürünleri Koop.	İznik Gölü	2001	69
Bursa	İznik	İznik İlçesi Su Ürünleri Kooperatifi.	İznik Gölü	1997	26
Bursa	İznik	Çakırca Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	İznik Gölü	1968	50
Bursa	İznik	Güllüce Su Ürünleri Kooperatifi	İznik Gölü	2009	40
Bursa	Orhangazi	Orhangazi İlçe Merkezi Yeniköy Su Ürünleri Koop.	İznik Gölü	1994	31
Bursa	Osmangazi	Osmangazi İlçesi Doğancı Su Ürünleri Kooperatifi	Doğancı Göleti	2007	9
Bursa	M. Kemalpaşa	Mustafakemalpaşa Merkez Su Ürünleri Kooperatifi	Uluabat Gölü	2013	19
Çanakkale	Bayramiç	Üzümlü Su Ürünleri Kooperatifi	Bayramiç Barajı	2001	32
Çanakkale	Biga	Gürçeşme Su Ürünleri Kooperatifi	Bakacak Barajı	2003	35
Çanakkale	Gelibolu	Karainebeyli Su Ürünleri Kooperatifi*	Demircili Göleti	2004	11
Çanakkale	Gelibolu	Kavakköy Su Ürünleri Kooperatifi*	Demircili Göleti	2004	22
Çanakkale	Yenice	Haydaroba Gümüşler Sameteli Çınarköy Su Ürn. Koop.	Gönen Göleti	1999	23
Edirne	Merkez	Edirne İlçe Merkezi Su Ürünleri Kooperatifi	Meriç Nehri	2009	62
Edirne	Enez	Enez Su Ürünleri Kooperatifi	Gala Gölü	1990	172
Edirne	İpsala	Yenikarpuzlu Su Ürünleri Kooperatifi	Y.Karpuzlu B. G.	1990	167
Edirne	İpsala	İbriktepe Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi	Sultanköy Barajı	1996	16
Edirne	İpsala	Sultan Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi**	İbriktepe Barajı	1996	116
Edirne	İpsala	Koyuntepe Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Koyuntepe Barajı	1999	36
Edirne	Meriç	Küplü Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi	Meriç Nehri	1996	68
Edirne	Meriç	Kadındondurma Köyü Su Ürünleri Koop.	Meriç Nehri	1999	46
Edirne	Meriç	Karayusuflu Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Meriç Nehri	2013	70
Edirne	Süloğlu	Süloğlu İlçe Merkezi Su Ürünleri Koop.	Süloğlu Barajı	2007	15
Edirne	Uzunköprü	Altınyazı Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Altınyazı Barajı	1990	99
Edirne	Uzunköprü	Çakmak Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Meriç Nehri	2011	22
Sakarya	Ferizli	Gölkent Su Ürünleri Kooperatifi	Gölkent Barajı	1989	46
Tekirdağ	Malkara	Karaidemir Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	Karaidemir Barajı	1990	39

*Tatlısu kooperatifi olarak kurulmuş ancak hem tatlısu hem de denizde avcılık yapıyor.

**Su ürünleri kooperatifi olarak kurulmuş ancak bazı ortaklar süt toplayıp satıyorlar.

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, kayıtları, 2014.

amacıyla kurulmuş olmasına rağmen bölgede tarımsal faaliyet olarak süt toplayıp satmaktadırlar. Kooperatif sayısı bakımından Edirne ilini Balıkesir ve Bursa takip etmektedir. Balıkesir il sınırları içerisinde yer alan Manyas

Gölü, Çaygören Barajı'nda ticari balıkçılık yapılmaktadır. Bölgede üçüncü sırada yer alan il Bursa'dır. Kooperatif ortağı balıkçılar İznik Gölü, Manyas Gölü ve Uluabat Göllelerinde avcılık yapmaktadırlar.

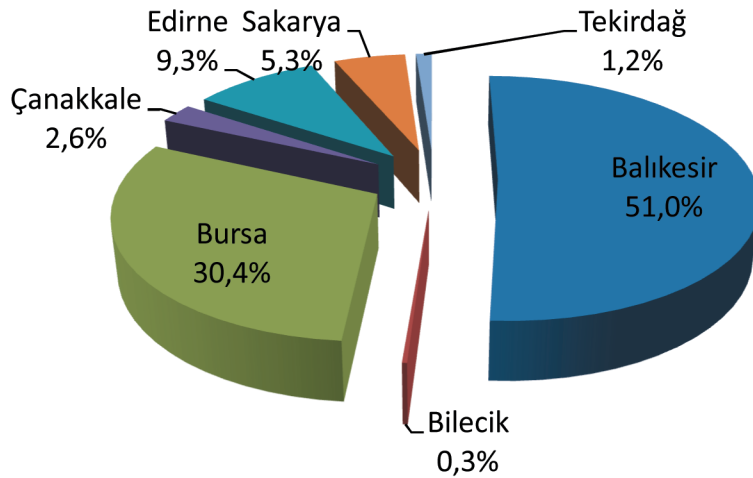
Çanakkale ilinde içsularda faaliyet gösteren kooperatif ortağı balıkçılardan elde edilen verilere göre bazı kooperatifler (*Karainbeyli Su Ürünleri Kooperatifi ve Kavakköy Su Ürünleri Kooperatifleri*) içsulardaki göleti kiralayabilmek için kurulmuş ancak çok fazla verim alamadıkları için denizde avcılık yapmaya başlamışlardır. Çanakkale'de içsularda avcılık yapmak için kooperatif ortağı balıkçılar Bayramiç Barajı, Bakacak Barajı, Demircili Göleti ve Gönen Göleti'nde avcılık yapmaktadırlar.

Marmara Bölgesi'nde bulunan illerden Bilecik, Sakarya ve Tekirdağ'da birer adet kooperatifin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Tek kooperatifin bulunduğu Bilecik il sınırları içerisindeki Dodurga Barajında kooperatif ortağı balıkçılar faaliyet göstermektedirler. Sakarya ilindeki tek kooperatifin ortakları Gökent Barajında avcılık yapmaktadırlar. Tekirdağ ilinde ise içsularda avcılık yapmak amacıyla kurulmuş olan bir adet su ürünleri kooperatifinin ortakları Karaidemir Gölü'nde avcılık yapmaktadırlar. Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren balıkçı kooperatiflerinin faydalandıkları ticari avlak alanları ve hedef türler arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Türlerin ekonomik olup olmaması

balıkçıların verimliliklerini de etkilemektedir. Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren balıkçı kooperatiflerinin faydalandıkları ticari avlak alanları ve hedef türler Tablo 3'de verilmiştir.

Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren balıkçı kooperatiflerinin faydalandıkları ticari avlak alanları ve hedef türler Tablo 3'de verilmiştir. Bu avlak alanlardan kooperatiflerin ticari olarak yararlanmaları sucul kaynağın yapısına göre değişmektedir. Kooperatiflerin faaliyet gösterdiği illerin 2013 yılı üretiminin illere göre dağılımında %51,0 ile Balıkesir ilk sırada, %0,3 ile de Bilecik son sırada yer almaktadır. TÜİK 2013 yılı verilerine göre içsu ürünleri üretiminin illere göre oransal dağılımı Şekil 5'de verilmiştir.

Marmara Bölgesi'ndeki içsu kaynaklarında ticari olarak avcılığı yapılan su ürünleri %40,2 ile gümüş balığı (*Atherina boyeri*), %31,0 ile gümüşü havuz balığı (*Carassius auratus gibelio*), ve %14,8 ile sazan (*Cyprinus carpio*) türlerinden oluşmaktadır. TÜİK 2013 yılı verilerine göre bölgedeki içsu kooperatiflerinin olduğu illerde ticari olarak avlanan türler içerisinde gümüş balığı öne çıkmaktadır. Bölgede avlanan türlerin 2013 yılı üretiminin oransal dağılımı Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 5. İçsu Kooperatiflerinin bulunduğu illerdeki tatlısu üretiminin illere göre oransal dağılımı (TÜİK, 2013)

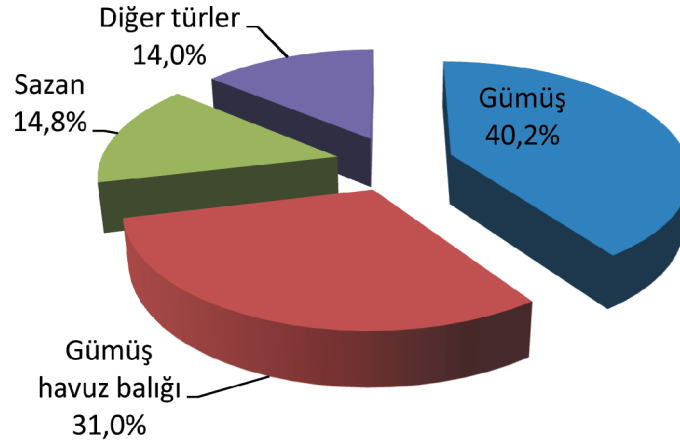
Tablo 3. Marmara Bölgesi içsu kooperatiflerinin illere göre faaliyet alanları ve avladıkları su ürünleri türleri

Yerleşimi	Sucul kaynaklar	Hedef türler
Balıkesir	Manyas Gölü, Çaygören Barajı, Sarıbeyler Barajı	Gümüş havuz balığı (<i>Carassius auratus gibelio</i>), tatlısu kefali (<i>Leuciscus cephalus</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), yayın balığı (<i>Silurus glanis</i>), turna balığı (<i>Esox lucius</i>), kerevit (<i>Astacus leptodactylus</i>)
Bilecik	Dodurga Barajı	Gümüş balığı (<i>Atherina boyeri</i>), kızılkanat (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>)
Bursa	İznik Gölü Uluabat Gölü Doğancı Göleti	Çapak (<i>Abramis brama</i>), gökçe balığı (<i>Alburnus akili</i>), gümüş balığı (<i>Atherina boyeri</i>), gümüş havuz balığı (<i>Carassius auratus gibelio</i>), kadife (<i>Tinca tinca</i>), karabalık (<i>Clarias gariepinus</i>), tatlısu kaya balığı (<i>Proterorhinus marmoratus</i>), tatlısu kefali (<i>Leuciscus cephalus</i>), kızılkanat (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), siraz (<i>Capoeta pestai</i>), yayın balığı (<i>Silurus glanis</i>), turna (<i>Esox lucius</i>), kerevit (<i>Astacus leptodactylus</i>)
Çanakkale	Bayramiç Barajı, Bakacak Barajı, Demircili Göleti, Gönen Göleti	Sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), yılan balığı (<i>Anguilla anguilla</i>), turna (<i>Esox lucius</i>)
Edirne	Meriç Nehri, Gala Gölü, Altınyazı Barajı, İbriktepe Barajı, Koyuntepe Barajı, Yenikarpuzlu Barajı, Sultanköy Barajı, Süloğlu Barajı	Çapak (<i>Abramis brama</i>), gümüş (<i>Atherina boyeri</i>), kaya balığı (<i>Proterorhinus marmoratus</i>), tatlısu kefali (<i>Leuciscus cephalus</i>), kızılkanat (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>), sudak (<i>Stizostedion lucioperca</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), yayın balığı (<i>Silurus glanis</i>), yılan balığı (<i>Anguilla anguilla</i>), turna (<i>Esox lucius</i>), gümüş havuz balığı (<i>Carassius auratus gibelio</i>), kerevit (<i>Astacus leptodactylus</i>), kurbağa (<i>Rana ssp.</i>),
Sakarya	Gölkent Barajı	Çapak (<i>Abramis brama</i>), gümüş balığı (<i>Atherina boyeri</i>), karabalık (<i>Clarias gariepinus</i>), tatlısu kefali (<i>Leuciscus cephalus</i>), kızılkanat (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), yayın balığı (<i>Silurus glanis</i>) ve turna (<i>Esox lucius</i>)
Tekirdağ	Karaidemir Barajı	Çapak (<i>Abramis brama</i>), kızılkanat (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>), sazan (<i>Cyprinus carpio</i>), yayın balığı (<i>Silurus glanis</i>) ve turna (<i>Esox lucius</i>)

Kaynak: GTHB, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtları, 2014, TÜİK, 2013

Yapılan bu çalışmada, Marmara Bölgesi içsu kooperatiflerinin balıkçılık faaliyetleri ve balıkçılık yaparken karşılaştıkları sorunlar araştırıldığında, kooperatiflerin yapısından kaynaklanan idari, yapısal ve yönetsel sorunlar ile kullandıkları sucul kaynaklardan oluşan sorunların olduğu tespit edilmiştir. Ülkemiz iç sularında avcılık yapabilmek için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl

Müdürlüğü tarafından 16.01.2014 tarih ve 25348 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan '*Su Ürünleri Üretim Yerlerinin Kiraya Verilmesine Dair Tebliğ*' esaslarına göre göl, gölet, baraj ve nehirler kiraya verilmektedir. Su ürünleri kooperatifleri bu tebliğ çerçevesinde balıkçılık yapmak için bu kurala uymak durumundadırlar.

Şekil 6. Marmara Bölgesi illerinde avlanan içsu ürünlerinin oransal dağılımı (TÜİK, 2013)

kooperatiflerin sorunlarının başında bu kural gelmektedir. Bölgede faaliyet gösteren içsu ürünleri kooperatiflerinin hepsini ilgilendiren genel sorunlar; kooperatiflerin resmi ve balıkçılık konularında yetersiz olmaları, avcılık yapılan alanların kira bedellerinin yüksek olması, balık sayısı ve türlerin az olması, av alanlarının çevresel olumsuzluklardan etkilenerek kirlenmesi, avladıkları balıkların satış fiyatının düşük olması, sezonun kısa olmasından dolayı yeterli av miktarının az olması gibi olumsuzluklar ve sorunlar tespit edilmiştir.

Bölgede faaliyet gösteren kooperatiflerinin genel sorunları dışında illere göre de farklı sorunları tespit edilmiştir. Balıkesir ilinde faaliyet gösteren ve Manyas Gölü'nde avcılık yapan kooperatiflerle Çaygören Barajı, Sarıbeyler Barajı'nda faaliyet gösteren kooperatifler arasında benzerlik olsa bile farklılıklarda tespit edilmiştir. Manyas Gölünde gümüş balığı avcılığı kooperatiflere avcılık açısından avantaj sağlarken, barajlarda faaliyet gösteren kooperatiflerin sorunları arasında kira ödemesi, su azalması, ekonomik balık sayısının azalması olarak saptanmıştır.

Bursa'da balıkçılar İznik Gölü, Uluabat Gölü ve Doğanlı Göleti'nde avcılık yapmaktadırlar. İznik gölünde balıkçılık yapan kooperatif ortağı balıkçıların sorunlarının başında göl kirasının yüksek oluşu gelmektedir. Bunun dışında avlak sahasının beşe bölünmüş olması,

kooperatif ortaklarının sadece kendi avlak sahasında avcılık yapabilmeleri, gümüş balığı avcılığının avlak sahalarına göre farklılıklar göstermesi ve kooperatif ortağı balıkçıların yeterli miktarda av yapamadıkları başlıca sorunları olarak tespit edilmiştir. Sayılan bu olumsuzluklar ve sorunların var olması balıkçıların yakaladıkları balıkları göl kirasını zamanında ödeyebilmek için daha ucuz fiyattan elden çıkardıkları belirtilmiştir. Uluabat Gölü'nde faaliyet gösteren Mustafakemalpaşa Merkez Su Ürünleri Kooperatifi yeni kurulmuş ve benzer sorunlarla faaliyetine devam etmektedir. Doğanlı Göleti'nde balıkçılık yapmak ve gölü kiralayabilmek için kurulmuş ancak sulama amaçlı gölet olduğu için balıkçılık açısından çok verimli olmadığı dile getirilmiştir.

Çanakkale ilinde balıkçılık yapan kooperatiflerin karşılaştıkları sorunların başında kaynaklarının yetersiz olması, göl kirasının yüksek olması, meteorolojik nedenlerden dolayı su seviyesinin azalması ve balık türünün ve rezervinin ekonomik anlamda balıkçılık yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu yüzden *Karainbeyli Su Ürünleri Kooperatifi ve Kavakköy Su Ürünleri Kooperatifleri* içsularda balıkçılık yapmak amacıyla kurulmuş olmasına rağmen fazla verim alamadıkları için denizde avcılık yapmaya başlamışlardır.

Edirne il sınırları içerisinde hem sucul kaynak hem de kooperatif sayısı diğer bölge illerine göre yüksek olarak tespit edilmiştir. Ancak illere göre tatlısu üretiminde %9,3'lük oranla geri planda kalmıştır. Edirne'de beş adet kooperatif nehir ortamında balıkçılık yapmaktadır. Bu kooperatiflerin ve ortaklarının sorunları başında avcılığın meteorolojik şartlara (sel ve kuraklık vb. gibi) göre değişiklik göstermektedir. Göl ve barajlarda avcılık yapmak için kurulmuş olan kooperatiflerin sorunları ise diğer kooperatiflerde olduğu gibi kiralama sorunu ve kira bedellerinin yüksek olmasıdır. Edirne il sınırları içerisinde bulunan kooperatiflerin farklı sorunları bulunmaktadır. Bunlardan Altinyazı Barajında *Altinyazı Köyü Su Ürünleri Kooperatifi* alabalık yetiştiriciliği, *Sultan Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi* ise balıkçılık yapmak amacıyla kurulmuş olmasına rağmen bölgede tarımsal faaliyet olarak süt toplayıp satmaktadırlar.

Bilecik, Sakarya ve Tekirdağ illerinde birer adet su ürünleri kooperatifi faaliyet göstermektedir. Bilecik il sınırları içerisinde bulunan Dodurga Barajı, Sakarya il sınırları içerisinde Gölkent Barajında kooperatif ortakları balıkçılık yapmaktadırlar. Ancak her iki kooperatifin sorunları başında göl kiralama ve fiyatın yüksek olması, balıklandırmanın az olmasından dolayı kooperatif ortakları balıkçılığı bırakma konusunda karar alacaklarını bildirmişlerdir. Tekirdağ ilinde ise içsularda avcılık yapmak amacıyla kurulmuş olan bir adet su ürünleri kooperatifinin ortakları Karaidemir Barajı'nda avcılık yapmaktadırlar. Bu kooperatifin sorunları arasında tür sayısının az olması, göl kirasının üretime göre yüksek olması ve yasağın erken başlaması gibi sorunlar tespit edilmiştir.

Marmara Bölgesi içsu kooperatiflerinin üst örgütlenme yapılarına bakıldığında; özel-

likle içsularda balıkçılık faaliyetleri için kooperatif çatısı altında örgütlenmenin bir zorunluluk olduğu görülmüştür. Göl ve barajlarda avcılık yapabilmek için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdürlüğü tarafından 16.01.2014 tarih ve 25348 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan '*Su Ürünleri Üretim Yerlerinin Kiraya Verilmesine Dair Tebliğ*' esaslarına göre göl, gölet, baraj ve nehirler kiraya verilmektedir. Bu yüzden kooperatife ortak olmayan ve aidatını ödemeyenler kiralanmış yerlerde balıkçılık yapamamaktadır.

Bu nedenle içsularda balıkçılık yapabilmek için su ürünleri kooperatifleri adı altında örgütlenme gereği ortaya çıkmıştır. Çalışma bölgesinde su ürünleri kooperatiflerindeki ortaklık yüksek oranda tespit edilmiştir. Ancak dikey örgütlenme düşük oranda kalmıştır. Su ürünleri kooperatiflerinin bir üst birliği olan su ürünleri bölge birliklerine, çalışmanın yapıldığı Marmara Bölgesi'nde altı adet bölge birliği olmasına rağmen üst birliğe ortak olma oranının %27.8 gibi (sadece 10 kooperatif) son derece düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Bölgede faaliyet gösteren Balıkesir Su Ürünleri Bölge Birliği'ne 4, Marmara Su Ürünleri Bölge Birliği'ne 5 ve Tekirdağ Su Ürünleri Bölge Birliği'ne 1 olmak üzere toplam 10 adet su ürünleri kooperatifi ve 539 ortak üst örgüt olan bölge birliklerine ortak olarak katılmışlardır (Anonim, 2015a). Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren Çanakkale Su Ürünleri Bölge Birliği, İstanbul Su Ürünleri Bölge Birliği ve Kocaeli Su Ürünleri Bölge Birliklerine içsularda faaliyet gösteren kooperatiflerinden ortak olanlar tespit edilememiştir. Marmara Bölgesi'ndeki su ürünleri bölge birliklerine ortak olan içsu kooperatifi sayısı ve toplam ortak sayıları Tablo 4'de verilmiştir. Tablo 4'de üst örgütlenme yapısının düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Marmara Bölgesi'ndeki su ürünleri bölge birliklerine ortak olan içsu kooperatifi sayısı ve toplam ortak sayıları

Sıra	Su Ürünleri Kooperatifi Bölge Birliği	Ortak	Balıkçı
		Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
1	S.S. Balıkesir Bölgesi Su Ürünleri Bölge Birliği	4	284
2	S.S. Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Bölge Birliği	0	0
3	S.S. İstanbul Su Ürünleri Bölge Birliği	0	0
4	S.S. Kocaeli Bölgesi Su Ürünleri Bölge Birliği	0	0
5	S.S. Marmara Su Ürünleri Bölge Birliği*	5	216
6	S.S. Tekirdağ Bölgesi Su Ürünleri Bölge Birliği	1	39
TOPLAM		10	539

*Marmara Su ürünleri kooperatifleri Bölge Birliği 2014 yılında işlevine son vermiştir.

Kaynak: Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜRKOOP), 2015.

Tartışma

Marmara Bölgesi'nde yapılan bu çalışmada içsu kooperatiflerinin yapısı, karşılaştıkları sorunları, balıkçılık uğraşları ve kooperatiflerin üst örgütlenme yapıları araştırılmıştır. Türkiye balıkçılığı için önemli bir fonksiyona sahip olan su ürünleri kooperatiflerinin ülke genelindeki sayısı ve ortak sayılarında yıllar itibariyle değişiklikler kaydedilmiştir. Türkiye'deki toplam kooperatif sayısı 2009 yılı verilerine göre 522 adet, kooperatiflere ortak olan balıkçı sayısı ise, 29198 olarak rapor edilmiştir (Doğan ve Timur, 2010). 2013 yılı sonu itibariyle kooperatif sayısı %9.7 artışla 572'ye yükselmiş, kooperatiflere ortak olan balıkçı sayısı ise %7.1 artışla 31070'e yükselmiştir (Anonim, 2014). Bu süreçte sucul kaynaklardan ekonomik olarak faydalanamadıkları ve verimli üretim elde edilemediği için 7 kooperatif kapatılmış, 57 kooperatif ise kuruluş işlemlerini tamamlayarak üretim faaliyetine başlamıştır. Kooperatiflerin kapanmasıyla 858 ortak balıkçılığı bırakmış yeni açılan kooperatiflerle birlikte 2730 ortak balık-

çılığa başlamıştır (Anonim, 2014).

Türkiye genelinde yaşanan bu değişiklik Marmara Bölgesi'ndeki su ürünleri kooperatiflerinde de görülmüştür. Yapılan bu çalışmada Marmara Bölgesi'nde deniz ve içsu olmak üzere toplamda 805 ortaklı 17 yeni kooperatif kurulmuştur. İllerin dağılımına bakıldığında en yüksek artış Çanakkale ilinde olmuştur. Çanakkale ilinde toplam 243 ortaklı 5 yeni kooperatif kuruluş işlemlerini tamamlayarak faaliyete geçmiştir. Bu değişiklik Marmara Bölgesi su ürünleri kooperatiflerinin genelinde görülürken, içsu kooperatiflerinde de aynı değişiklik yaşanmıştır. Bölgede 2009-2013 yılları arasında, 14 ortaklı iki kooperatif Balıkesir'de, 59 ortaklı iki kooperatif Bursa'da ve 154 ortaklı üç kooperatif Edirne'de olmak üzere 227 ortaklı 7 adet içsu kooperatifi kurulmuştur. İllerin dağılımında 3 kooperatif ve 154 ortak ile Edirne İli ilk sırayı almıştır (Tablo 1). Edirne'de faaliyet gösteren kooperatiflerin sayısal ve nitelik olarak daha gelişmiş olması bu ildeki avcılığa elverişli sucul kaynak potansiyeli ile ilişkilidir.

Marmara Bölgesi'nde içsularda su ürünleri avcılığı yapmak için ilk faaliyete geçen kooperatif; 1968 yılında Bursa'da kurulan 'S.S. Çakırca Köyü Su Ürünleri Kooperatifidir'. En yeni kurulan kooperatifler ise 2013 yılında Bursa ve Edirne'de kurulan sırasıyla "S.S. Mustafakemalpaşa Merkez Su Ürünleri Kooperatifi" ve "S.S. Karayusuflu Köyü Su Ürünleri Kooperatifidir".

Türkiye'de içsu ürünleri kooperatiflerini ayrı ayrı bölgesel olarak ele alan çalışmalar kısıtlıdır. Bu konuda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan benzer bir çalışmada Doğu Anadolu Bölgesi'nde 36 kooperatif ve kooperatiflere ortak olan 1266 ortak bulunduğunu, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 11 kooperatif ve kooperatiflere ortak olan 320 ortak olduğunu bildirmişlerdir (Ural ve Canpolatı, 2009). Ege Bölgesi'nde yapılan bir başka çalışmada ise bölgede toplam 22 adet kooperatif ve 1835 kooperatiflere üye ortağın olduğu rapor edilmiştir (Ünal vd., 2011). Yapılan bu çalışma ile diğer bölgelerde yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında, Marmara Bölgesi içsu ürünleri kooperatiflerinin sayısı 36, kooperatiflere üye olan ortak sayısı ise 2177 olarak bulunmuştur (Tablo 1). Bu da göstermektedir ki kooperatif sayısı Doğu Anadolu Bölgesine göre az ancak ortak sayısı diğer bölgelere göre daha yüksektir.

Su ürünleri kooperatiflerinin temel amaçları var olan kaynakların en düzgün ve sürdürülebilir bir şekilde işletilerek sosyal, kültürel ve ekonomik fayda sağlamaktır. Bu amaçlarını gerçekleştirmek için yasal olarak uymak zorunda olduğu yükümlülükler vardır. Yapılan bu çalışmada Marmara Bölgesi'nde ikamet eden ve balıkçılık yapmak isteyenlerin yasa gereği bir kooperatife üye olmaları gerekliliği tam olarak benimsenmiştir. Bunun sonucu bazıları mevcut kooperatiflere ortak

olmuşlar, bazıları da yeni bir kooperatif kurmuşlardır. Ortak olmadan buldukları yerde bu tür faaliyetleri yapamayacaklarının bilincindedirler. Kooperatife ortak olmadan balıkçılık yapanların sayısı yok denecek kadar azdır. Kooperatiflerin ve kooperatife ortak balıkçıların çeşitli sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. En başta gelen sorunları içerisinde avcılık yaptıkları alanların kira oranının yüksek olduğu, çevresel sorunlardan suların kirlenmesi, bunun sonucu olarak da su ürünlerinin azalması balıkçıları ekonomik açıdan etkilemektedir. Bunun dışında kira bedellerini ödemede sıkıntılar çektikleri, bu yüzden de avladıkları balıkları satarken daha düşük fiyata sattıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, avcılık yapılan göl, gölet, baraj gölü ve akarsularda ekonomik türlerin stoklarının azalması gibi olumsuz sebeplerden dolayı ekonomik olarak tatmin edici bir av elde edemediklerini ve kooperatif faaliyetini durdurma eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak, Marmara Bölgesi'nde içsu balıkçılığının sürdürülebilir bir şekilde yürütülebilmesi için kaynakların çevresel etkilerden korunması, göl ve barajların balıklandırma çalışmalarının bilimsel olarak yapılması ve balıkçıların sosyo-ekonomik yapılarının düzeltilmesi gerekmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde su ürünleri kooperatiflerinin sayısını veren Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü yetkililerine şükranlarımı sunarım. Ayrıca Marmara Bölgesi illerinde bulunan Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü yetkililerine ve telefonla ve anketlere cevap vererek veri desteği sağlayan kooperatif başkanları ve ortaklarına teşekkür ederim.

Kaynaklar

- Anonim, 1982. 1980 Yılı Türkiye Su Ürünleri Kooperatif ve Birlikleri Araştırması. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Su Ürünleri Daire Başkanlığı Yayın No. 11, Ankara, 1982
- Anonim, 2014. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Tarımsal Örgütlenme Tablosu 31.01.2014 tarihi itibarıyla (<http://www.tarim.gov.tr/TRGM/>), 2014, Erişim, 12.03.2014)
- Anonim, 2015. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Kayıtları (BİMER Elden).
- Anonim, 2015a. Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜRKOOP), Elden, 2015.
- Avan, S. ve Soylu, M. 2007. Manyas Gölü Balıkçılarının Sosyo-Ekonomik Yapısı, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1-31.
- Çıkmın, A. ve Elbek, A. G. 1991. AT (Avrupa Topluluğu) ülkeleri ve Türkiye'de su ürünleri kooperatifleri. Eğitiminin 10. yılında Su Ürünleri Sempozyumu. 12-14 Kasım 1991 İzmir, 166-179
- Doğan, K. 2009. İznik Gölü (Bursa) Gümüş Balığı Avcılığı Yapan Tekne Sahibi Balıkçıların Sosyo-Ekonomik Analizi, *Journal of Fisheries-sciences.com*, 3 (1), 58-67.
- Doğan, K. ve Timur, M. 2010. Balıkçılık Sektöründe Su Ürünleri Kooperatiflerinin Rolü ve Örgütlenme Yapıları. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi 22-24 Eylül, 2010 Şanlıurfa, Cilt 2, S.854-561
- Munzur, N. ve Ünver, İ. 1983. Türkiye Suları. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No. 882
- Özer, A., Soylu, M. ve Uzmanoglu, S. 2010. Uluabat (Apolyont) Gölü Kadın Balıkçılarının Profili. İstanbul Üniversitesi, Su Ürünleri Dergisi. 25 (2): 11-24.
- Rahe, R. ve Worthmann, H. 1986. Marmara Bölgesi İçsu Ürünlerini Geliştirme Projesi. Sonuç Raporu, PN 78, 2032. 7. Eschborn.
- Soylu, M. ve Uzmanoğlu, M. S. 2003. Durusu (Terkos) Gölü Balıkçı Profili, XII. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 2-5 Eylül, Elazığ, 518-524.
- Soylu, M., Uzmanoğlu, S., Çınar, A., Erdem, Ü. ve Altıkardes, A. 2004. The Socio-Economic Structure of Fishermen of Iznik Lake Reconciling fisheries with conservation: proceedings of the Fourth World Fisheries Congress. Vancouver, Canada.
- Soylu, M. ve Uzmanoglu, M. S. 2004. Akgöl Lake (Adapazarı) Fisherman Profile. 134th Annual Meeting of American Fisheries Society. Madison, Wisconsin, USA, American Fisheries Society. Abstract Book.
- Soylu, M., Uzmanoglu, M, S., Çınar, A., Erdem, U. ve Altıkardes, A. 2008. The Socio- Economic Structure of Fishermen of Iznik Lake. Pages 531-539 in J. L. Nielsen, J. J. Dodson, K. Friedland, T. R. Hamon, J. Musick, and E. Verspoor, editors. Reconciling fisheries with conservation: proceedings of the Fourth World Fisheries Congress. American Fisheries Society, Symposium 49, Bethesda, Maryland, 531-539.
- Soylu, M. ve Uzmanoglu, S. 2010. Profitability and Productivity Analysis of Fishery Enterprises in Lake Durusu (Terkos). *E.Ü. Su Ürünleri Dergisi*, 27 (3): 129-133.
- TÜİK, 2013. Türkiye İstatistik Kurumu, Su Ürünleri İstatistikleri.
- Ural, M. ve Canpolatı, İ. 2009. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki Su Ürünleri Kooperatiflerinin Yapısı ve Av Araçları İle Balıkçı Teknelerinin Teknik Özellikleri. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(4): 372-384.
- Uzmanoğlu, S. ve Soylu, M. 2012. Yeni Karpuzlu Baraj Gölü balıkçılarının sosyo-ekonomik yapısı. *Su Ürünleri Dergisi*, 29 (4): 175-179, DOI: 10.12714/egejfas.2013.29.4.05.
- Ünal, V., Göncüoğlu, H. ve Sarı, H. M. 2011. Ege Bölgesi İçsu Kooperatiflerinin Mevcut Durumu, Problemleri ve İleriye Yönelik Projeleri. *Su Ürünleri Dergisi*, 28 (2): 47-52.
- Yiğit, H., Soylu, M. ve Uzmanoglu, S. 2009. Sakarya İli Göllerinin Balıkçı Profili. İstanbul Üniversitesi, Su ürünleri Dergisi, 24 (2): 9-23.